

Spis treści

Od autora

5

WIEK REWOLUCJI

9

Granica wieku, s. 10. Zmierzch demokracji mieszczańskiej, s. 10. Marksistowska krytyka demokracji mieszczańskiej, s. 12. Ideologia nacjonalizmu, s. 13. Rewolucja menadżerów, s. 15. Nowy świat fizyki, s. 16. Psychologia behawiorystyczna i freudyzm, s. 20. Kryzys wartości, s. 25. „Agonia chrześcijaństwa”, s. 26. Nadciągająca noc powrotnego „barbarzyństwa”, s. 27. Filozofia egzystencjalna, s. 28. Historiozofia katastrofizmu, s. 31. Sztuka XX stulecia, s. 36. Uniwersalistyczny synkretyzm, s. 37. Teoria archetypów Karola Junga, s. 37. Nowe pojęcie piękna, s. 38. Antynaturalizm, zaskoczenie, napięcie, s. 39. Zmierzch realizmu i struktur konwencjonalnych, s. 39. Nowy teatr, s. 41. W poszukiwaniu form, s. 43. Abstrakcjonizm i „czystość”, s. 43. Deformacja i funkcjonalizm, s. 45. Muzyka absolutna, s. 46. Muzyka jazzowa, s. 48. Kino – sztuka stulecia, s. 50. Wpływ kina na sztukę literacką, s. 51.

U ŹRÓDEŁ WSPÓŁCZESNEJ MYŚLI LITERACKIEJ

53

Intuicjonizm, witalizm i teoria osobowości Bergsona, s. 53. Impresjonizm, s. 55. Impresjonizm w literaturze, s. 56. Sztuka symboliczna, s. 57. Sztuka secesji, s. 58. Kubizm i konstruktywizm, s. 59. Trzej poprzednicy, s. 60. Egzystencjalizm przed Sartre'em, s. 61. Poezja „nadrzeczywistości”, s. 61. Nowoczesność i wielkomięskość, s. 62. Dehumanizacja poezji, s. 62. Poezja kreacyjna, s. 63. Agresywność, s. 64. Intelktualizm, s. 65. Magia i mistyka słowa, s. 65. Ciemność i niezrozumiałość, s. 66. Przedproże współczesności, s. 67.

EKSPRESJONIZM

70

Wyjaśnienia wstępne, s. 70. Genealogia, s. 71. Początki i rozwój, s. 72. Ekspresjonizm w Polsce, s. 76. Główne przesłanki doktryny ekspresjonizmu, s. 79. Spirytualistyczny monizm, s. 79. W poszukiwaniu absolutu, s. 80. Przeciwność estetyzmowi, s. 81. Ciemność, hermetyczność, s. 82. Otchłań podświadomego, s. 82. Alogiczność, ekstatyczność, improwizacja, s. 83. Ton profetyczny, s. 84. „Pragnienie istotności”, s. 85. Aktywizm i zaangażowanie, s. 86. Ex oriente lux, s. 87. „Barbaryzacja” języka, s. 88. Monumentalność, s. 89. Zestawienie, s. 90. Zdobywcze ekspresjonizmu, s. 91. Krytyka i wątpliwości, s. 92.

FUTURYZM

93

Genealogia kierunku, s. 93. Futuryzm we Włoszech, s. 95. Futuryzm w Rosji, s. 98. Futuryzm w Polsce, s. 99. Totalna negacja dzie-

dzictwa kulturalnego, s. 103. Aktywizm i agresywność, s. 105. Fascynacja nowościami, s. 106. „Liryczna obsesja materii”, s. 106. Intuicjonizm, s. 108. Estetyczny ekstremizm, s. 108. Język pozarozumowy, s. 109. „Słowa na wolności”, s. 110. Postulat symultaneizmu, s. 112. Ekstrawagancje typograficzne, s. 113. Zestawienie, s. 114. Działanie i opozycja, s. 114.

IMAZINIZM 120

Genealogia kierunku, s. 120. Imażinizm w Anglii i USA, s. 121. Imażinizm rosyjski, s. 122. Poetyka „czystego obrazu”, s. 122. Słowo jako obraz, s. 123. Rzeczowość i koncentracja, s. 124. Absolutna wolność przedmiotu, s. 124. Powinowactwo z wyboru, s. 125. Zdobywcze imażinizmu, s. 125.

DADAIZM 127

Geneza i rozwój, s. 128. Anarchia i nihilizm, s. 131. Totalna wolność, s. 131. Odwrócenie wartości, s. 133. Bezpośredniość i spontaniczność, s. 133. Dadaizm w muzyce i w malarstwie, s. 134. Dadaistyczny bełkot, s. 135. Bilans rewolty dadaistycznej, s. 136.

NADREALIZM 138

Przesłanki genealogiczne, s. 138. Poprzednicy, s. 138. Początki i rozwój, s. 139. Odgłosy polskie, s. 141. W poszukiwaniu autentyczności, s. 142. Egzaltacja wolności, s. 143. Antyracjonalizm i antyrealityzm, s. 143. Wyzwolenie wyobraźni, s. 145. Humor bez wesołości, s. 145. Rewizja konwencjonalnych kategorii rzeczywistości, s. 146. Rzeczywistość nadrealna, s. 146. Czysty automatyzm psychiczny, s. 149. Pisanie automatyczne, s. 149. Obraz nadrealistyczny, s. 150. Zestawienie, s. 152. Wpływ i znaczenie, s. 153. Krytyka, s. 153.

TEORIA „POEZJI CZYSTEJ” 155

Dwa pojęcia „poezji czystej”, s. 155. Osobowość Bremonda, s. 158. Poezja czysta, s. 159. Irracjonalizm, s. 160. Przeżycie poetyckie jako doświadczenie mistyczne, s. 160. Natchnienie poetyckie, s. 161. Swoistość „mistycznego” charakteru poezji, s. 162. Ogólna charakterystyka teorii Bremonda, s. 163.

FORMIZM 165

Geneza i historia formizmu, s. 165. Doktryna formizmu. Wieloznaczność pojęcia rzeczywistości, s. 167. Wielość rzeczywistości, s. 167. Wielość rzeczywistości w sztuce, s. 169. Treść i forma, s. 172. Przewyciężenie treści, s. 173. Formizm w poezji, s. 174. Trudności i przewyciężenie, s. 175. Formistyczne poezje Czyżewskiego. Anarchizacja słowa, s. 175. Bilans i krytyka formizmu, s. 176.

WITKIEWICZOWSKA TEORIA „CZYTEJ FORMY” W TEATRZE 180

Stanisław Ignacy Witkiewicz jako człowiek i twórca, s. 180. Teoria „czystej formy”. Tajemnica Istnienia, s. 183. Religia, filozo-

fia i sztuka wobec Tajemnicy Istnienia, s. 184. „Czysta forma” jako doświadczenie metafizyczne, s. 185. Przeżycie metafizyczne jako świadomość wewnętrznej jedności istnienia, s. 185. Krytyka teatru naturalistycznego i symbolicznego, s. 186. Teatr „czystej formy”, s. 188. „Czysta forma” jako naturalna konieczność twórcza, s. 188. Walka z iluzjonizmem, s. 189. Odrzucenie naturalistycznej psychologii, s. 190. Rola aktora, s. 191. Likwidacja akcji dramatycznej, s. 191. Forma jako wartość autonomiczna, s. 192. Sprzeczności i wątpliwości, s. 193. Karola Irzykowskiego <i>Walka o treść</i> . Polemika z Witkacym, s. 195.	
AWANGARDA KRAKOWSKA	200
Geneza i zakres znaczeniowy terminu, s. 200. Awangarda krakowska jako grupa otwarta, s. 201. Powstanie i rozwój, s. 201. Doktryna awangardy. Prezentyzm, s. 204. Urbanizm, kolektywizm techniczny, s. 205. Sztuka wytwórną wzruszeń, s. 208. Poezja w służbie społecznej, s. 208. Ekwiwalentyzacja uczuć. Miłość słowa, s. 210. Rzemiosło, rygor, dyscyplina, s. 211. „Rozbijanie tworzydeł”, s. 212. „Tworzenie pięknych zdań”, s. 213. Nowa metafora, s. 214. Poezja metarealna, s. 215. Rym jako przesłanka doskonałości, s. 216. Oddalenie rymów, s. 218. Nowe rymy, s. 218. Nowe rytmy, s. 218. Konstrukttywizm, s. 220. Układ rozkwitania, s. 221. Budowa eliptyczna, s. 222. Nowe formy w drukarstwie, s. 223. Zestawienie, s. 224. Bilans awangardy, s. 226.	
AUTENTYZM	233
Geneza i narastanie tendencji autentystycznych, s. 233. „Nowa rzeczowość”, s. 234. „Literatura faktu” w Rosji rewolucyjnej, s. 235. Autentyzm w Polsce, s. 236. Stanisław Czernik i „Okolica Poetów”, s. 238. Autentyzm jako pogląd na świat, s. 240. Autentyzm integralny, s. 240. Współzależność życia i literatury, s. 240. Etyka autentyzmu, s. 241. Opozycja, s. 242.	
REALIZM SOCJALISTYCZNY	244
Realizm i romantyzm, s. 244. Geneza, s. 246. Literatura a rzeczywistość historyczna, s. 247. Gnoseologiczne podstawy realizmu socjalistycznego, s. 248. Ideowość, s. 250. Literatura a wychowanie, s. 251. Tendencyjność, s. 252. Partyjność, s. 253. Optymizm, s. 253. Postulat aktualności, s. 254. Bohater pozytywny, s. 255. Charakterologiczny socjologizm, s. 256. Akcyjność, s. 257. Realizm socjalistyczny a gatunki literackie, s. 257. Demokratyzacja języka, s. 258. Zestawienie, s. 258. Ewolucja doktryny, s. 259.	
Bibliografia	263
Tablica chronologiczna	273
Indeks osobowy	286
Indeks rzeczowy	291